

Thomas Aquinas

Bogen

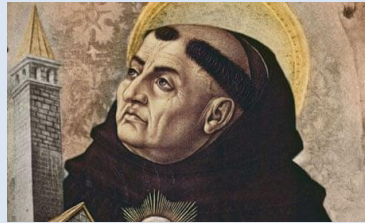
Thome Aquinatis questiones disputate de potential dei, de malo, de unione verbi incarnati etc. per Theodericum de Susteren in unum codicum redacte: Köln, 1500.

Det er ingen overdrivelse, at denne bog hører til de kostbareste værker overhovedet i skolens bibliotek. Dels hører den til i det fornemme selskab af "inkunabler", d.v.s. bøger trykt i perioden frem til og med året 1500. Dels er den – som skolens øvrige inkunabler, på nær én – på indersiden af omslaget forsynet med ejerindskriften "**Liber Ecclesiae Haderslebensis**", d.v.s. "Haderslev Kirkes bog". Hvilket betyder, at bogen oprindeligt har tilhørt kirken, vore dages Haderslev Domkirke. Denne bog er – tillige med skolens andre, allerældste bøger – blevet brugt ved det såkaldte "kollegiatkapitel", hvorfra der blev drevet præsteuddannelse i årtierne op til reformationen i 1500-tallet. Dels – og måske vigtigst - repræsenterer bogen intet mindre end en af de største milepæle i den europæiske filosofis historie. Dens indhold svarer i sammenhængt form til et af middelalderens berømteste værker af samme forfatter: *Summa Theologiae*.

Bogen fremtræder i en sjældent **velbevaret** stand i betragtning af dens alder på nu et pænt stykke over de 500 år. Det skyldes ikke mindst, at den blev restaureret af Det Kongelige Biblioteks bogkonservatorer, vistnok i 1962. Flere gange har den været udstillet uden for skolen. I 1982 var den f.eks. fremlagt på en udstilling på Koldinghus Slot side om side med det ældste trykte bogtryk fra **Danmark**, en bønnebog fra Slesvig by 1482 kaldet *Missale Slesvicensis*.

Jovist: Det er sjældne, kostbare sager, vi har at gøre med!

Forfatteren

Thomas Aquinas (1225-1274) blev født i Italien nær Napoli. Egentlig skulle han have været benediktinermunk i det be-

rømte Montecassino-kloster mellem Rom og Napoli. Men senere blev han **dominikaner** (bemærk "tonsuren" på hans hoved på billedet herover). 1245 kom han på studieophold ved universitetet i Paris.

Herefter gik det slag i slag: Studieophold i Køln, udgivelser af lærebøger, forelæsninger ved flere europæiske universiteter, rejser frem og tilbage mellem lærdomssæder i Italien og Frankrig.

Først og fremmest var **Thomas** videnskabsmand, universitetslærer i teologi. Ud over at tænke og skrive gik meget af hans tid med at holde forelæsninger for studerende. Det fremgår måske specielt af ordet "**disputate**" i bogens titel, hvilket straks leder tanken hen på "disputats", altså en lærd, videnskabelig diskussion på et universitet. Det, der diskuteres, er en række "**questiones**", d.v.s. spørgsmål indenfor en bred vifte af filosofiske og teologiske emner: Hvad er "det onde"? Hvad forstår man ved "treenigheden" (faderen, sønnen og helligånden)? Hvori består Guds almagt?

Thomas Aquinas' betydning indenfor den katolske kirke var kolossal og er det den dag i dag, hvor han agtes som "beskytter af alle katolske skoler". Allerede i 1323 kåredes han til helgen (deraf gloriolen om hans hoved på billedet ovenfor).

Baggrunden

Et helt centralt spørgsmål for **Thomas Aquinas** var: Findes Gud? En ting er, at man kan tro på Gud. Noget andet er, om man kan være sikker på at Gud virkelig eksisterer, helt konkret og bogstaveligt.

Thomas Aquinas mente, at man kunne bevise Guds eksistens – ikke blot på én, men på flere måder. Et af hans **gudsbeviser** lyder i korthed, som følger: Alting her i livet har en årsag – det ene fører til det næste. Men det, at noget har en årsag, betyder også, at dette "noget" selv må have haft en årsag – som atter må have haft andre årsager... O.s.v. o.s.v.. Tænker man den tanke til ende, kommer man nødvendigvis til et punkt, hvor årsagskæden simpelthen hører op. Hvor man ikke kan finde andre årsager end denne årsag selv. Og denne årsag er – sagde **Thomas Aquinas** – Gud.

Det er, hvad den græske oldtidsfilosof **Aristoteles** kaldte "den ubevægede bevæger". **Thomas Aquinas'** helt store ambition var at kæde **Aristoteles'** filosofi sammen med den katolske tro, som han selv (i modsætning til **Aristoteles**) tilhørte. Med andre ord at slå fast, at **troen** ikke står i modsætning til, men er på linje med **viden** om Guds eksistens. Tro og viden er dermed to sider af samme sag, nemlig den, der vel i virkeligheden går forud for alt andet, hvis man vil forstå tilværelsen grundlæggende: Hvorfor er vi overhovedet til? Hvilken magt går forud for alt andet og er svaret på, hvorfor universet, verden, mennesket, ja, alt, eksisterer? Svaret er: Gud!